

МОНГОЛ УЛСЫН
БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ
САЙДЫН ТУШААЛ

2024 оны 03 сарын 04 өдөр

Дугаар А/103

Улаанбаатар хот

Журам батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Боловсролын ерөнхий хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1.24 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын багшийн ажлын цагийн ачаалал, багц цагийн журам”-ыг хавсралтаар баталсугай.

2. Энэхүү тушаалын хэрэгжилтийг удирдлагаар хангаж ажиллахыг Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын газар (А.Халиунаа)-т, хэрэгжилтийг мэргэжил, арга зүйгээр хангаж ажиллахыг Боловсролын ерөнхий газар (Т.Ням-Очир)-т тус тус даалгасугай.

3. Батлагдсан журмыг мөрдөж ажиллахыг мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын захирал нарт үүрэг болгосугай.

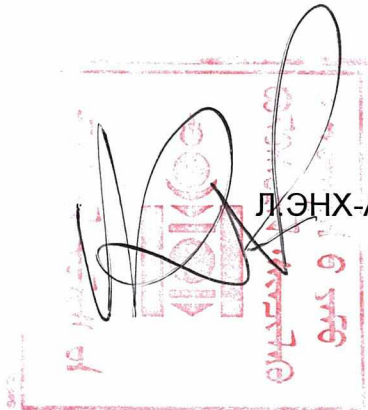
4. Батлагдсан журмын дагуу багшийн цалин, хөлс, илүү цаг, нэмэгдэл хөлсний санхүүжилтийг тооцож олгох, журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Боловсролын ерөнхий газар (Т.Ням-Очир)-т даалгасугай.

5. 2024 оны 1 дүгээр сарын 1-нээс 3 дугаар сарын 1 хүртэлх хугацаанд тооцогдсон багшийн цалин, хөлс, илүү цаг, нэмэгдэл хөлсийг хуучин мөрдөгдөж байсан журмын хүрээнд нөхөн тооцож, санхүүжүүлэхийг Боловсролын ерөнхий газар болон холбогдох төсвийн шууд захирагч нарт даалгасугай.

6. Энэхүү тушаал батлагдсантай холбогдуулан Сангийн сайд, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын хамтарсан 2019 оны “Журам батлах тухай” А/289, А/375 дугаар тушаал, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2020 оны “Журам батлах тухай” А/87 дугаар тушаалыг тус тус хүчингүй болгох ажлыг зохион байгуулахыг Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын газар (А.Халиунаа)-т даалгасугай.

САЙД

Л.ЭНХ-АМГАЛАН

14241 0374

Боловсрол, шинжлэх ухааны
сайдын 2024 оны 03 дугаар сарын
04 өдрийн А/ дугаар тушаалын
хавсралт

**МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОН ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛЫН СУРГАЛТЫН
БАЙГУУЛЛАГЫН БАГШИЙН АЖЛЫН ЦАГИЙН АЧААЛАЛ,
БАГЦ ЦАГИЙН ЖУРАМ**

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1.Төрийн болон төрийн бус өмчийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага (цаашид сургалтын байгууллага)-ын багш, тэнхимийн эрхлэгч, сургалтын менежер, арга зүйч (цаашид багш гэх)-ийн сургалтын ажлын цагийн ачааллыг ур чадварын түвшинтэй уялдуулан тогтоох, багц цагаар тооцохтой холбогдсон харилцааг зохицуулахад энэхүү журмыг баримтална.

1.2.Багшийн ажил нь Боловсролын ерөнхий хууль, Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуульд заасан багшийн үүргийн хүрээнд багшийн ажлын байрны тодорхойлолтоор тодорхойлогдох бөгөөд сургалтын цагийн жилийн ачаалал, цалин, нэмэгдэл хөлс тооцох үндэслэл болно.

1.3.Багшийн сургалтын цагийн ачаалал, багц цаг нь ажлын байрны тодорхойлолт, албан тушаалын зэрэглэл, мэдлэг ур чадварын түвшин, ажлын үнэлгээтэй харилцан уялдаатай байна.

1.4.Сургалтын байгууллагын хичээлийн нэг цаг (цаашид "цаг" гэх)-ийн хэмжээ нь 40 минут байх бөгөөд хоёр цагийн дунд нь завсарлагагүйгээр 80 минутад багтаан явуулахаар хичээлийн хуваарьт тусгана.

1.5.Сургууль дээрх дадлагын сургалтын нэг ээлжид хичээллэх суралцагчийн тоо 15-аас доошгүй байна.

1.6.Үндсэн цалин ба нэг багц цагийн үнэлгээ харилцан хамааралгүй байна.

1.7.Мэргэжлийн болон ерөнхий эрдмийн багшийн ажлын ачааллыг багц цагаар тооцох бөгөөд жилд нэг багш 20 багц цагийн ажлыг гүйцэтгэнэ.

1.8.Багшийн ажлын цагийн ачаалал, багц цагаар тооцох үйл ажиллагаа нь үнэн зөв, бодитой, тодорхой, судалгаа, нотолгоонд тулгуурласан, хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц байна.

Хоёр. Багшийн багц цагийг тооцох

2.1.Багшийн багц цаг нь танхимын ба танхимын бус сургалтын үйл ажиллагааны багц цагаас бүрдэнэ.

2.2.Танхимын сургалтын багц цагт онол /лекц, семинар/, сургууль дээрх дадлага, үйлдвэрлэлийн дадлага сургалт болон төгсөлтийн үйл ажиллагааг хамруулна.

2.3. Танхимын бус сургалтын багц цагт сургалтын үйл ажиллагааг дэмжих, багш мэргэжлийн хөгжлийн сургалт, үйл ажиллагаанд хамрагдах, иргэд, түншлэгч байгууллагуудтай хамтран ажиллах, суралцагчийн хөгжлийг дэмжихтэй үйл ажиллагаануудыг хамруулж тооцно.

2.4. Багш нь тухайн жилд багц цагаа давуулан ажил гүйцэтгэсэн бол нэмэгдэл хөлс олгоно.

2.5. Нэг багц цагт олгох нэмэгдэл хөлс нь хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний 60 хувиас доошгүй байна.

2.6. Багшийн дутагдал эсвэл багш хүндэтгэн үзэх шалтгаанаар сургалт зохион байгуулах боломжгүй тохиолдолд тэнхимийн эрхлэгч, сургалтын менежер, арга зүйч хичээл зааж болох бөгөөд сургалтын багц цаг нь жилд 8 багц цагаас хэтрэхгүй байна.

2.7. Сургалтын байгууллагын үндсэн орон тоонд ажиллаж байгаа мэргэжлийн багш нь ур чадвар, тухайн мэргэжлийн чиглэлээр ажилласан жилд үндэслэн мастер багш, ахлах багш, багш, дадлагажигч багш гэсэн 4, ерөнхий эрдмийн багш нь ахлах багш, багш, дадлагажигч багш гэсэн 3 түвшинтэй байна.

2.8. Багш энэ журмын 2.7-д заасан түвшинд үндэслэн ачааллыг дараах байдлаар тооцож, мөрдөнө.

Багшийн ур чадварын түвшин	Танхимын сургалтын багц цаг		Танхимын бус сургалтын багц цаг	
	Эзлэх хувь	Жилийн ачааллын багц цаг	Эзлэх хувь	Жилийн ачааллын багц цаг
Мастер багш	80%	16	20%	4
Ахлах багш	85%	17	15%	3
Багш	90%	18	10%	2
Дадлагажигч багш	95%	19	5%	1

2.9. Багшийн ур чадварын түвшинг тухайн мэргэжлийн ур чадвар болон ажилласан жилд үндэслэн ажил олгогч, түншлэгчийн төлөөллийг оролцуулан сургалтын байгууллага тодорхойлно.

Гурав. Танхимын болон танхимын бус сургалтын багц цагийг тооцох

3.1. Багшийн сургалтын нэг багц цагт онолын болон сургууль дээрх дадлага сургалтын хувьд 36 цаг, үйлдвэрлэлийн дадлага болон төгсөлтийн дадлага үйл ажиллагааны хувьд 72 цагийг тооцно.

3.2. Багшийн танхимын бус сургалтын нэг багц цагт 72 цагийн сургалтаас гадуурх ажлын гүйцэтгэлийг тооцно.

3.3.Энэ журмын 3.1 болон 3.2 дахь багц цагийг хооронд нь шилжүүлж тооцохгүй.

3.4.Багш нь бусад албан тушаалын чиг үүргийг хавсран гүйцэтгэсэн тохиолдолд жилд гүйцэтгэх багц цагийн ачааллыг 40 хүртэлх хувиар хорогдуулж тооцно.

3.5.Багшийн багц цагийн гүйцэтгэлийг сар, улирал, хагас жил, жилээр тооцно.

3.6.Баталгаажуулсан багц цагийн тооцоонд сургалтын байгууллагын захирал хянан баталгаажуулж, санхүүгийн албанд шилжүүлнэ.

3.7.Танхимын бус сургалтын багц цагт хамаарах ажил үйлчилгээ, тооцох цагийн хэмжээ:

№	Танхимын бус сургалтын багц цагийн бүрэлдэхүүн	Хамаарах ажил үйлчилгээ	Тооцох багц цаг
1	Сургалтын үйл ажиллагааг дэмжих	Сургалтын байгууллагын сургалт арга зүй, мэргэжлийн болон сургалт-арга зүйн зөвлөлөөр зөвшөөрөгдсөн, салбарын тэргүүлэх эрдэмтдийн тодорхойлолт, шүүмж авсан ном сурах бичиг бичиж хэвлүүлсэн, хамтран бичсэн бол	Үндэсний хэмжээний сурах бичиг бичсэн бол -2 багц цаг, Багт ажилласан бол 1 багц цаг
		Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын төлөвлөгөө боловсруулсан (багт)	шинээр-0.5 багц цаг шинэчилсэн-0.3 багц цаг
		Мэргэжлийн стандарт боловсруулах багт ажиллавал	1 багц цаг
		ЧСС-ын хөтөлбөр, техникийн боловсролын сургалтын хөтөлбөр боловсруулж, баталгаажуулсан бол	мэргэжлээр (багт) 1 багц цаг, нэгж-0.1 багц цаг
		Сургалтын хэрэглэгдэхүүний боловсруулалт /зурагт болон биет үзүүлэн, слайд, аудио ба видео бичлэг/	чадамжийн нэгжээр 0.4 багц цаг
		Лаборатори, дадлагын газар, кабинет байгуулсан бол	шинээр 1 багц цаг шинэчилбэл 0.3 багц цаг
		Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйг хангаж ажилласан бол	0.05 багц цаг
		Дадлагын газар, лаборатори, кабинет хариуцсан байдал	0.2 багц цаг
		Жижүүр багшийн үүргийг хангалттай сайн гүйцэтгэсэн бол	0.05 багц цаг
		Сургалтын орчин бүрдүүлсэн байдал (ангийн эд хогшлын бүрэн бүтэн байдал, ангийн тохижилт)	0.1 багц цаг

2	Багш мэргэжлийн хөгжлийн сургалт, үйл ажиллагаанд хамрагдах	Бие даасан болон хамтарсан гарын авлага бичиж хэвлүүлсэн бол	бие даасан- 0.7 б/цаг, хамтарсан -0.3 б/цаг
		Ном, сурах бичиг редакторласан бол	0.2 багц цаг
		Зөвлөмж, эрдэм шинжилгээний өгүүлэл, илтгэл бичиж нийтлүүлбэл (гадаад, дотоодын сонин сэтгүүл эрдэм шинжилгээний бичигт)	дотоодод 0.5 багц цаг гадаадад 0.7 багц цаг
		Олимпиад, мэргэжлийн уралдаанд багш өөрөө болон суралцагч амжилт гаргасан бол	олон улсад байр эзэлвэл – 2 багц цаг, оролцвол 0.2 багц цаг Улс: I байр 1.5 багц цаг II байр 1 багц цаг III байр 0.8 багц цаг Бүс (хот, аймаг, дүүрэг): I байр 0.8 багц цаг II байр 0.6 багц цаг III байр 0.4 багц цаг Улс бүсийн тэмцээнд тусгай байр эзэлвэл 0.2 багц цаг Улс бүсийн тэмцээнд оролцвол -0.1 багц цаг Сургууль: I байр 0.3 багц цаг II байр 0.2 багц цаг III байр 0.1 багц цаг
		Эрдэм шинжилгээ, онол, практикийн бага хуралд илтгэл тавьж амжилттай оролцсон бол	Улс: I байр 1 багц цаг II байр 0.8 багц цаг III байр 0.6 багц цаг Бүс (хот, аймаг, дүүрэг): I байр 0.5 багц цаг II байр 0.4 багц цаг III байр 0.3 багц цаг Улс бүсийн тэмцээнд тусгай байр эзэлвэл: 0.2 багц цаг Улс бүсийн тэмцээнд оролцвол- 0.1 багц цаг Сургууль: I байр 0.3 багц цаг II байр 0.2 багц цаг III байр 0.1 багц цаг Сургуульд оролцсон бол 0.05 багц цаг
	Сургалтын байгууллага, сургалтын үйл ажиллагааны чиглэлээр судалгаа, шинжилгээний ажилд оролцож патент авбал	1 багц цаг	

		Тухайн жилд докторын зэрэг хамгаалсан бол	бүтээлийн чөлөө аваагүй бол 2 б/ц бүтээлийн чөлөө авсан бол 0.5 б/ц
		Баримт бичиг, судалгаа мэдээлэл, бүртгэл хөтлөлт	0.06 багц цаг
		Сургуулийн захиргаанаас өгсөн ажил үйлчилгээ, үүрэг даалгаврыг амжилттай сайн (үүрэг даалгаврын хуудсыг үндэслэн) гүйцэтгэсэн байдал	1 багц цаг
		Багш нь онлайн сургалт зохион байгуулсан	0.2 багц цаг
		Багш нь үндсэн мэргэжлээрээ бие даан мэргэжил боловсролоо дээшлүүлсэн бол (сургалтын байгууллага, төсөл хөтөлбөр, яам түүний харьяа байгууллагын төлөвлөсөн сургалт хамаарахгүй)	Баримтыг үндэслэн 0.4 багц цаг
		Баг ахалж амжилттай ажилласан (сар, жилийн ажлын төлөвлөгөө, ажлын үр дүнг харгалзан) бол	0.1 багц цаг
3	Иргэд, түншлэгч байгууллагуудтай хамтран ажиллах,	Бусад байгууллагаас зохион байгуулсан ажил, тэмцээн уралдаанд багш /бэлтгэсэн суралцагч/ шагналт байранд шалгарсан байдал (СА-аас зөвшөөрөгдсөн)	0.1 багц цаг
		Сургалтын байгууллага нэр дээр төсөл боловсруулж, хэрэгжүүлсэн бол	1 багц цаг
		Ажил үйлчилгээ гүйцэтгэх замаар сургуульд оруулсан ашгийн 600 мянган төгрөг тутамд	1 багц цаг
4		Анги хамт олноо сурлага хүмүүжлийн зөрчилгүй хариуцан ажилласан байдал	0.2 багц цаг
		Сургалтын байгууллага, суралцагчийн зөвлөл, хамт олны зохион байгуулсан ажил, тэмцээн уралдаанд анги хамт олноо удирдан оролцож, шагналт байранд шалгарсан байдал	0.03 багц цаг
		Сургалтын албаны зөвшөөрлөөр дугуйлан секц, сонгон удирдаж, амжилттай зохион байгуулсан байдал	1 багц цаг
		Хөндлөнгийн үнэлгээгээр сурлагын чанарт ахиц гарсан байдал	0.3 багц цаг
		Суралцагч, багш, хамт олны дунд семинар, уралдаан, тэмцээн зохион байгуулж, санаачилгатай ажилласан (СА-аас зөвшөөрсөн) байдал	0.1 багц цаг

Суралцагчийг хөгжлийг дэмжихтэй	Тэгш хамран сургах, хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчтай ажилласан бол	0.1 багц цаг
	Багш нь суралцагчаа гарааны бизнес эрхлүүлсэн, суралцагчаа хөгжүүлэх замаар шинэ санаа, бүтээл хамтран гаргасан бол	0.3 багц цаг
	Багш нь төгсөгчдийг ажлын байраар хангасан бол(нотлох баримтаар)	Нэг ажлын байр нь 0.01 багц цаг
	Багш суралцагчийн хяналтын графикийг (давтлага, зөвлөгөө өгөх, бие даалт тооцож, явцын шалгалт авах) тогтмол мөрдөж ажилласан байдал	0.1 багц цаг
	Бүрэн дунд боловсролын төгсөлтийн шалгалтад бэлтгэх давтлага өгсөн	1 ангид-0.1 багц цаг
	Курсийн болон график тооцооны ажил удирдсан бол	1 суралцагчид 0.03 багц цаг
	Дипломын төсөл удирдсан бол	1 суралцагчид 0.15 багц цаг

Дөрөв.Бусад

4.1.Үндсэн багшийн эзгүйд тодорхой шалтгааны улмаас нөхөн, орлон хичээл заасан бол холбогдох багц цагийн хөлсийг нэг багц цагийн үнэлгээний 70 хувиас ихгүй байхаар тооцож олгоно.

4.2.Гадны багш, инженер, техникийн ажилтныг цагаар ажиллуулсан тохиолдолд сургалтын ажил гүйцэтгэх гэрээ байгуулж, нэг цагийн хөлсийг хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний 4 хувиас ихгүй хэмжээгээр тооцож олгоно.

4.3.Танхимын ба танхимын бус сургалтын ажлын ногдол багц цагийг хүндэтгэх бус шалтгааны улмаас биелүүлээгүй нөхцөлд гүйцэтгэсэн багц цагийн хөлсийг тухайн багц цагт харгалзах хэмжээгээр багшийн цалин хөлснөөс хасаж тооцно.

4.4.Мэргэжлийн болон техникийн, бүрэн дунд боловсролын төгсөлтийн шалгалтын комиссын гишүүний цагийн гүйцэтгэл нь 50 цагаас ихгүй байх бөгөөд нэг цагийн хөлс нь хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний 5 хувиас ихгүй байна

4.5.Энэхүү журмыг зөрчсөн аливаа үйл ажиллагаанд холбогдох хуулийн дагуу буруутай этгээдэд хариуцлага тооцно.